

KRONIKKEN

Vestjyder mod Gestapo

På lørdag, 9. april, er det 76 år siden, at Danmark blev besat af tyske tropper. Blandt de frihedskæmpere, der sikrede, at landet kom ud af krigen på allieret side, var dyrlæge Georg Rikhoff i Hejnsvig og doktor Ove Hjort Clausen i Vorbasse.

Tidligt om morgenen den 9. april 1940 overskred tyske tropper grænsen og besatte Danmark. Regeringen, kongen og rigsdagen blev i de hektiske morgentimer enige om, at væbnet modstand ville kaste landet ud i en håbløs kamp, og tyskernes besættelse blev taget til efterretning under protest.

Langt den største del af befolkningen så passivt til fra sidelinjen og sluttede op om politikernes formaninger om ro og orden. Forståelsen for modstand og sabotage var ringe, men efterhånden spirede modstanden og viste sig i illegale aktiviteter, der tog til i styrke og viste sig stadigt mere effektiv.

Også i Vestjylland havde nogle få modet til at trodse den tyske besættelsesmagt, og landets centrale modstandsbevægelse fik efterhånden opbygget lokale sabotagegrupper med solide og betroede folk fra egnen i spidsen.

Besættelsens ukendte helte fra landsbyer i det vestjyske, der med livet som indsats var med til at sikre, at Danmark kom ud af krigen på De Allieredes side. Frihedskæmpere af samme støbning, der efter befrielsen beskedent nedtonede deres egen rolle og kun sjældent talte om deres indsats i modstandskampen.

ÉN AF DEM, der i den lille landsby Hejnsvig gik forrest i kampen mod tyskerne, var sognets dyrlæge *Georg Kronborg Rikhoff*, der havde fået oparbejdet en stor og omfattende praksis i Hejnsvig og omegn. Vellidt og slagfærdig med sin stoute og lune karakter – altid klar, når han blev kaldt på hastebesøg hos sognets landmænd. Han havde aldrig lagt skjul på sit nationale sindelag, og allerede tidligt sluttede han sig til den lille skare, der valgte modstanden og gjorde forskellen i kampen mod Gestapo.

Modstandsbevægelsen fik opbygget en sabotagegruppe på seks mænd fra Hejnsvig, der efterhånden blev forøget til 15 mand med dyrlæge Rikhoff som by- og gruppeleder og tilknyttet Region II (Midtjylland) og Region III (Sydjylland).

Hejnsvig-gruppen tog del i en lang række illegale aktiviteter i det syd- og vestjyske område. Det gjaldt for eksempel sabotage af jernbanestrækninger omkring Grindsted og

LOUIS BÜLOW
FORFATTER,
AARHUS

“
Besættelsens
ukendte helte
var med livet
som indsats
med til at sikre
at Danmark
kom ud af
krigen på
De Allieredes
side.”

omegnsbyerne og sprængning af de store dobbelte sporskifter ved Grindsted Station.

Dyrlæge Rikhoffs lune skulle vise sig, da han – efter at gruppen havde sprængt jernbanestrækningen mellem Hejnsvig og Vorbasse ved en større aktion – satte et stort skilt op ved banen: *FARE!* Et skilt, der i mange år blev opbevaret som et kært klenodie i Troldhede-Kolding banens arkiv.

Som dyrlæge kunne Georg Rikhoff færdes frit hele døgnet i sin bil, og det havde stor betydning for Hejnsvig-gruppen i forbindelse med udlevering og fordeling af våben, ammunition og sprængstof. Det skete ofte, at Rikhoff i embeds medfør opsøgte skolebestyrer Mogens Høirup, én af lederne af modstandsbevægelsen i Grindsted, og i den forbindelse parkerede sin bil udenfor Grindsted Kost- og Realskole.

Ganske vist havde skolen ikke andre husdyr end en jagthund, "men hvad, jeg har da skolesøgende børn", sagde dyrlæge Rikhoff senere – med et undskyldende glimt i øjet.

Ved befrielsen den 5. maj fik Hejnsvig-gruppen med dyrlæge Rikhoff i spidsen nok at se til med at holde ro og orden, hvor afhentning af lokale medløbere, værnemagere og stikkere indgik som en af gruppens opgaver. I de første befrielsesdage nægtede tyskerne at se kapitulationen i øjnene, og man begyndte at terrorisere de lokale beboere, jog nogle fra hus og hjem og tændte bål i haverne.

Dyrlæge Georg Rikhoff boede i Bredgade i Hejnsvig til sin død den 5. juli 1970, 68 år.

OGSÅ I NABOBYERNE vendte man sig efterhånden mod den tyske besættelsesmagt, og i Vorbasse fik man samlet 31 folk fra egnen med Thorkild Jensen og Dr. Ove Clausen med i forreste række. I Billund fik fabrikant Ole Kirk Christiansen og Pauli Skov Frandsen opbygget en gruppe på 17 medlemmer, mens læge Rasmus Pedersen var med i front i Sønder Omme. To brødre Jørgen og Arne Sørensen fik samlet en gruppe på syv mand i Stenderup-Krogager, mens lærer N. H. Nielsen og stationsbestyrer Mortensen fik dannet en gruppe på 11 mand i Tofterup.

Alle disse lokale modstandsgrupper var tilknyttet Region II Midtjylland, Grindsted Distrikt, med skolebestyrer Mogens Høirup i

spidsen og læge Frits Mynster som næstkommanderende. Da Høirup blev taget af Gestapo i oktober 1944 og Mynster måtte gå under jorden, tog Børge Hansen over som sektionsleder.

I landsbyen Vorbasse kun få kilometer fra Hejnsvig skulle sognets navnkundige landsbylæge igennem næsten 40 år, *dr. Ove Hjort Clausen*, blive én af de centrale skikkelser i modstandsbevægelsens illegale aktiviteter.

Læge Kurt Tønning, fra 1964 kompagnon med dr. Clausen, har fortalt, at Ove Clausen under tyskernes besættelse var tvunget til at have tyske officerer boende i lægeboligen i Vorbasse i et værelse på 1. sal. Det forhindrede dog ikke Clausen i med vanlig koldblodighed at lade eftersøgte modstandsfolk bo i den anden ende af 1. salen, ligesom såvel køkkenet som loftet i lægeboligen flittigt blev brugt til duplikering af illegale tryksager og fremstilling af våben.

DET SKETE OGSÅ, at dr. Clausen om natten måtte transportere modstandsfolk eller nedskudte engelske piloter i sikkerhed i sin lille varevogn gemt under en voksdugspressenning.

Da en engelsk flyvemaskine i april 1945 styrtede ned i lokalområdet, og to piloter senere blev set flakke rundt, var det dr. Clausen, der måtte træde hjælpende til. Forfatteren Jeremy Watts fortæller i sin bog *Lægen og landsbyen*, hvordan Clausen tog sig af de to piloter, der begge var dødtrætte efter tre dages vandring: "*Den sårede fik min regnfrakke på og blev anbragt på sædet ved siden af mig, den anden på bunden af ladet og voksdugen spredt ud over ham.*"

Egnen omkring Hejnsvig og Vorbasse vrimlede med tyske soldater, men dr. Clausen fik bragt englænderne i sikkerhed hos kroejer Jeppe Nikolajsen i Hovborg, der selv var med i modstandsbevægelsen. Efter et par dages overdådig forplejning i Hovborg, som de nok sent glemte, blev begge engelske piloter bragt videre til Vejle, hvor de oplevede befrielsen den 5. maj 1945.

Dr. Ove Clausen, der havde overtaget sin lægepraksis allerede i 1933 som 29 årig, virkede som Vorbasses landsbylæge igen næsten 40 år indtil 1970.

Han døde den 15. december 1975.

Gennemfør nu de strukturforbedringer der var stillet i udsigt

UDKANTS DANMARK

Hans Stengaard Jensen
cand. merc.,
Egernvej 1,
Sønderborg, skriver:

SDU. De vil stadig hellere være Fyn.

Hvad med Falster og Lolland? Hvorfor kan de ikke få en bornholmsk status i forhold til region Sjælland? Længere oppe i Jylland er der så vist også misnøje. Thyboerne knurrer over region Nord. Det samme gør Vendelboerne. På

Mors og Salling gælder det samme.

Hvad angår Vestjylland, gælder det, at de *de facto* slet ikke kan se nogen fornuftsmæssig eller politisk grund til, at de skal styres fra Århus. Der er alt for langt.

Desværre har det vist sig, at strukturreformen har bibragt det brede land negative befolkningsmæssige og erhvervmæssige konsekvenser. Derfor må det være på tide, at der gennemføres politiske og administrative omkalfatringer, som var stillet i udsigt ved reformens indførelse.

“
Kald det, hvad I vil:
Leddet er af lave.”

Det er bare ikke sket; den siddende regering har i nogen grad "Udkants Danmark" med i sin politiske argumentation. Desværre er det, man kommer med, primært asfalt og beton langs strandene samt fremhævelse af nytten af at nedrive elendige huse.

At man ikke har mandet sig op til at forlange, at realkreditinstitutterne sænker deres prioriteringsloft til i hvert fald kroner 300.000, for at få gang i husalget, alt medens Total-kredit ustraffet kan hæve bidragssatserne uden nogen form for modydelse. Det er forkert.

Kald det hvad I vil: ledet er af lave.

STATSMINISTEREN

De vil tage navnet fra vort land, skrev redaktør Jens Jessen på forsiden af Flensborg Avis den 27. november 1895. Den artikel medførte endnu en fængselsdom.

110 år senere udslettede strukturreformen ikke alene navnet Sønderjylland (nu en del af Sydjylland), som navnet på den administrative enhed, der i 1920 efter folkeafstemning blev dansk, men som bibeholdt sin selvforståelse.

Hvad med Fyn? Denne større landsdel er også en del af Sydjylland. Det kan fynboerne ikke lide, selv om de har rektoratet for